

Historieglimt 115

Bispegater på Lademoen

Lademoen har mange gater som er oppkalt etter ulike biskoper. Det er mye kirkehistorie å finne bak navnene. Det er bisper fra sagatiden, fra Nidaros erkebispedømme og fra de siste århundrene. Her skal vi se litt på personene bak navnene. Før vi omtaler biskoper som fremdeles har sine navn på ulike gater, skal vi nevne en som fikk sitt navn flyttet til et annet sted i byen, til Kalvskinnet. *Gunnerus* hadde fra 1899 til 1937 sitt navn på en gate langs Meråkerbanen inntil gata ble omdøpt til Anton Kalvaas gate. Johan Ernst Gunnerus var biskop i Trondhjems stift fra 1758 til han døde i 1773. Han var den store naturforskeren som sammen med to andre skapte Vitenskapsselskapet i 1760. De to andre, Schøning og Suhm, fikk også sine navn på gater på Kalvskinnet. Gunnerus gav ut et fire binds verk om norsk flora, *Flora norvegica*.

Aslak Bolts gate går inn fra Innherredsveien innenfor Preservingen. Den fikk sitt navn i 1899. Aslak Harniktsson Bolt var erkebiskop i Nidaros fra 1428 til han døde i 1450. Han var av norsk lavadel av slekten Bolt. Han var biskop i Oslo og Bergen før han kom til Nidaros. Han skal ha vært den siste ledende embetsmann i Norge som behersket det norrøne mål ved siden av dansk og latin. Han er kjent for den jordeboka han utarbeidet for bispedømmets eiendommer og som er en viktig historisk kilde. Hans bibel er den største bokskatten i Deichmanske bibliotek i Oslo. Aslak Bolt var leder av det norske riksrådet og stilte seg i spissen for krefter som ville oppløse unionen med Danmark. Han ble tvunget til å delta i valget av Chrisiern 1 til norsk konge, men likevel dro han til Nidaros og kronte den svenske Karl Knutsson Bonde til norsk konge!

Biskop Darres gate tar opp fra Strandveien opp mot jernbanen på Svartlamon. Gata fikk sitt navn i 1899. Hans Jørgen Darre, 1803-1874, var sogneprest i Klæbu fra 1833 til 1848. Han var også skolemann. Fra 1838 var han forstander, rektor, ved Klæbu seminar som ble en av landets beste lærerskoler. Fra 1849 til 1860 var han biskop i Trondhjem. Han gikk av på grunn av svekket helse. Han døde i 1874 i Spania der han hadde bodd hos sin datter i mange år. Gata ble av folk kalt Myregata etter kjøpmann Ove J. Myhre som hadde forretning der. Myhre hadde mistet sitt handelsborgerskap i byen etter en konkurs. Derfor startet han butikk utenfor byens grenser. Gavlveggen i Biskop Darres gate 8 ble i 1996 dekorert med et storslått veggmaleri av Håkon Blegen og Håkon Gullvåg.

Biskop Grimkjells gate tar opp fra Strandveien opp mot jernbanen på Svartlamon. Grimkjell var med Olav Haraldsson fra England og ble hans ledende hjelpesmann ved oppbyggingen av den norske kirke. Hans navn er norrønt og hans slektsbakgrunn er nok å finne blant nordboer som hadde slått seg ned i England. Grimkjell var den ledende hirdbiskop hos kong Olav fra 1015 til 1030. Ved tinget på Moster i 1024 var Grimkjell den ledende ved siden av

kongen med å utforme den opprinnelige kristenretten for Norge. I Gulatingslova er det fire ganger formulert slik: «*Olav den hellige og biskop Grimkjell fastsatte på Mosteringet ...*» foran de aktuelle bestemmelserne. Grimkjell var sentral ved helligkåringen av Olav året etter fallet på Stiklestad. Sannsynligvis dro Grimkjell tilbake til England og er nok identisk med biskop Grimkillus av Sussex 1038-1047.

Biskop Sigurds gate går fra Mellomveien og ned til jernbanen. Den fikk sitt navn i 1899. Byleksikonet forteller at gata er oppkalt etter Sigurd Eindridesson som var erkebiskop i Nidaros fra 1231 til 1253. Han ble særlig kjent for sine lenge vellykkede meklingsforsøk mellom kong Håkon Håkonsson og hans svigerfar, hertug Skule, som var halvbror av kong Inge Bårdsson. I 1248 var det erkebiskop Sigurd som gav starteskuddet for bygging av Nidarosdomens vestskip.

Jon Raudes gate går inn fra Mellomveien ved Lademoen park ned til Ulstadløkkveien. Jon Raude ble valgt til erkebisp i Nidaros i 1267. Han var en betydelig kirkeleder og oppnådde store fortrinn for kirken hos kongen Magnus Lagabøter. Jon var påvirket av strømninger i tiden som ville øke kirkens makt i forholdet til kongsmakten. I 1274 deltok han på kirkemøtet i Lyon der paven godkjente en avtale som kongen og erkebispen hadde inngått året før. På veien hjem til Norge besøkte han kong Filip av Frankrike og fikk med en høyt verdsatt gave hjem til den norske kongen. Det var en relikvie, en torn av Kristi tornekrone. Da han fikk vedtatt den såkalte Sættargjerden i 1277, fikk kirken sine største rettigheter i Norge noensinne. Den fikk blant annet egen myntrett, altså rett til å slå egen mynt. Hjemme i Nidaros grunnla Jon Trondhjems hospital før 1277 opprinnelig for gamle og syke soldater og andre menn. Det eksisterer den dag i dag og er Europas eldste sosiale institusjon stadig i drift. Jons tilnavn skyldtes nok hans hårfarge.